چێژی شیعری.. کاروان حەسەن سلێمان

نووسینی شیعر لەڕۆژگاری ئەمڕۆماندا بووەتە شتێکی □□زان□ و ئاسایی، □□زانە بەدەیان کەس دەنووسن، دەیان کەس خۆیان بەشاعیر دادەنێن، دەیان کەس نامیلکە بڵاو دەکەنەوە، دەیان کەس شاعیربوونی خۆیان ڕادەگەیەنن، هەموو ئەمان□ □□زانە دووبارە دەبنەوە.
لەگەڵ ئەمەشدا زۆربەی ئەو بەرهەم و نامیلکە و شیعر و نووسراوانەی ناویان ناون شیعر، دوورن لەچێژی خوێندنەوە و شیعربوون، چونکە چێژیان نییە و خوێنەر تامەزرۆیان ناکا و ئەو نووسینانە ناتوانن بچنە دڵەوە، هۆکاریش زۆرن، (نەشارەزایی لەزمان، ڕەوانبێژی، وشەسازی، ڕێساکانی جوانکاری، وێنەی شیعری، ڕیتم، ئاوازی ناوەوە و دەرەوەی شیعر) هەموو ئەمانە ڕۆڵیان هەیە لە چێژ و خۆشی ئەو شیعرەدا.
ئەو دەقانەی شیعریەت بەرهەم ناهێنن دەکرێ بەشیعری سپی پۆلین بکرێن، شیعری سپی شیعرێکە زیاتر مۆرکی هەواڵی بەسەرەوەیە. واتا ڕاگەیاندنی شتێک یان دەربڕینی ئازارێک لەچەند وشەیەکدا، ئەو□ی □□زانەش دێتەبەر گوێمان و دەیبیستین و دەیخوێنینەوە لەشیعر بەشی زۆریان خاڵین لەشیعربوون و شیعریەت، چونکە زۆر لەو دەقانە تەنیا قسەکردنن، وتارن، گلەیی و گازاند□ی □□زانەن، هیچ پەیوەندیان بەشیعرەوە نییە، شیعر خۆی چێژبەخشین و هەست بزواندن و ختوکە دانی خوێنەرە، بەڵام لەم بەرهەمانەدا زۆرجار دەق خاڵییە لەهەست و سۆز، تەنیا ڕیزکردنی وشەیە.
زمان خاڵی یەکەمی بوونی دەقێکە بەشیعر، چونکە زمان جەوهەر و کڕۆکی شیعرە، بۆیە پێویستە لەو بەرهەمانەدا زمان ئیشی باشتر و وردتر و چڕتری بۆ بکرێ لەناو شیعردا، □□سوڵ حەمزەتۆڤ دەڵێ:
(کەسێك بوێرێ شیعر بنووسێ و زمانیش نەزانێ، وەك شێتێك وایە مەلەوانی نەزانێ و خۆی فڕێ بداتە ڕووبارێکی هەڵچووەوە). کەواتا خاڵی بوونی دەق لەشیعریەت هیچ مانایەکی شیعری هەڵناگرێ لە ڕستەیەکی ڕاگەیاندن یان ڕیزکردنی چەند وشەیەکی ئاسایی زیاتر.
لەسەر نووسەر و شاعیر و دەق نووس پێویستە وردتر، جوانتر، باشتر وردبنەوە و جوانتر کار لەسەر شیعر بکەن تایبەت زمان، وەک وتمان زمان کڕۆکی جوانی و باشی شیعرە. هەروەک وتراوە.(زمان بۆ خۆی جەوهەر بەخشە و شیعریش جەوهەری خۆی لەزمانەوە وەردەگرێت) بەو پێییەی شیعریەت بوونی دەق زیاتر پەیووەستە بەزمانەوە هەموو جوڵە

و جوانی و ڕیتم و ئاواز و ئەستاتیکای شیعری خۆی لەزمان دەبینێتەوە، کەواتا خوێنەری باش و بەسەلیقە و ورد چۆن دەقی باش و خراپ لێک جیادەکاتەوە، ئەمە چێژ و باڵابوونی دەقە وادەکات خوێنەر سنووری نێوان ئەو دەقانە دیاری بکات، هەروەک ڕیچارد هێڕد دەڵێ: (شیعر هونەرێکە مەبەستی ئەنجامدانی گەورەترین چێژ بەخشینە بە گوێگر) هەر لەڕێگەی چێژی خوێندنەوەی دەقە خوێنەر دەزانێ کام دەق باشە و کامەی خراپە.

کاروان حەسەن سلێمان

٢٠٢٢/٢/٢١